

EL LLENGUATGE

**Deler, delir
i delit**

El Diccionari Etimològic de Joan Coromines (volum III) dedica tres extensos articles als mots *deler*, *delir* i *delit* (substantius el primer i el tercer, i vcrb el segon). No intentarem pas de resumir en aquesta brevíssima nota la copiosa informació d'aquests articles sobre aquests tres mots i les famílies respectives, però sí que posarem en relleu el fet que, malgrat —tal com no deixa d'assenyalar Coromines— l'aparent parentiu entre aquests tres mots, «que causà de primer certa confusió entre els interessats en qüestions ortogràfiques i etimològiques», es tracta realment de tres famílies etimològiques diferents, sense cap relació l'una amb les altres.

A la família de *deler* pertanyen els verbs *delerar* o *adelerar-se* i *adelejar*, *adelerat* i *dele-rós*, així com les formes cultes *delirar*, *deliri*, *delirant*, etc. A la del verb *delir* pertanyen el seu derivat directe *delinent* i els cultismes *deleble* i *indeleble* (molt més freqüent el segon que el primer) i *deleatur* (nom d'un signe usat pels correctors tipogràfics per a indicar una supressió). I emparentats amb *delit* tenim els seus derivats *delitós*, *delitar*, *adelitar-se*, *delitable*, i una bona sèrie de formes sàvies com *delectar*, *delectança*, *delectable*, *delícia*, *deliciós*, etc.

En realitat, el modest propòsit d'aquesta nota és merament ortogràfic: no pretén sinó assenyalar que tots els mots d'aquestes tres famílies han d'escriure's amb una *e* a la primera síl·laba (que esdevé la segona en les formes prefixades *adelerar-se*, *adelitar-se*, etc.).

Com que, tal com hem dit, no deixa d'haver-hi un cert acostament semàntic entre algunes d'aquestes formes que pertanyen a famílies etimològiques diferents, hom pot tenir un punt de vacil·lació en la tria del mot més adequat per a l'exacta expressió de la idea que vol comunicar, que una simple consulta a qualsevol diccionari li resoldrà satisfactoriament. Sí, però, que caldria eliminar d'un cop les vacil·lacions ortogràfiques, que pel que fa a la família de *deler* provenen ja del Diccionari Ortogràfic de Fabra (1917), resoltes ja en el repertori de 1931. En són, segurament, tributàries les grafies «dalerós» i «dalarat» que apareixen a les primeres edicions de *Primera història d'Esther* (1948) i *Del «Diari 1918»* (1956), i d'altres de semblants (amb *a*) que trobem avui en tota mena de textos.

Albert Jané